

Nr 45.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1917 kl. 2 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt.

(2:a avd.)

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Nilsson i Bonarp, Ollas A. Ericsson, Lyckholm, K. A. Nilson, Antonsson, frih. Fleming, Jacob Larsson, frih. Palmstierna, Röing, Jeansson i Kalmar, Rune, Knaust, Forssman, E. J. Söderberg, Holmström, von Hofsten, Lithander och Bårg i Katrineholm.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 74, vilken hänvisats till bevillningsutskottet, föreslår herr *Hedenlund*, att åt 2 § 1 mom. förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt måtte givas följande ändrade lydelse:

2 §.

»1 mom. Skattskyldigheten för inkomst enligt denna förordning avser den inkomst, som den skattskyldige uppburit eller ägt uppbära under det — — — — taxeringen sker.»

Beträffande motiveringen för detta förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Den nuvarande avfattningen av ifrågakomna författningsrum är denna: »Skattskyldigheten för inkomst enligt denna förordning avser den inkomst, som åtnjutits under det nästföregående kalenderåret eller, då

Utskottet.

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 7 saml. 38 häft. (Nr 45)

räkenskapsår icke sammanfaller med kalenderår, det räkenskapsår, som gått till ända närmast före den 1 mars det år, taxeringen sker.»

Motionärens förslag innebär således, att ordet »åtnjutits» skulle ersättas med orden »den skattskyldige uppburit eller ägt uppbara».

Till en början bör erinras, att uttrycket »åtnjutits» i motsvarande sammanhang förekommer i 8 § 2 mom. bevillningsförordningen, varuti således motionären haft självfallen anledning påyrka liknande ändring. Konsekvensen skulle dessutom kräva på motsvarande sätt ändrad terminologi på andra håll i skattelagarna, såsom i 10 § bevillningsförordningen och i 3 § förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt.

Den av motionären ogillade termen upptogs i 1907 års bevillnings- och inkomstskatteförordningar i samband med beskattningsårets omläggning från det löpande året till det nästföregående. I 5 § 1 mom. inkomstskatteförordningen hette det exempelvis före 1907: »Inkomst enligt denna förordning taxeras för det löpande året.» 1907 fick stadgandet denna avfattning: »Skattskyldig taxeras för den inkomst, han åtnjutit under det nästföregående året.» I motiven förekommer icke någon upplysning, varför uttrycket »åtnjutit» valts framför andra, eller någon tolkning av dess innebörd. Denna torde hava ansetts given i och med ordets språkliga betydelse.

Vad angår det av motionären förordade uttrycket »uppburit eller ägt uppbara», täckes detta i förevarande avseende till fullo av »åtnjutits». Det sistnämnda innesluter både det till tiden för inkomsten och dess taxering klara uttrycket »uppburit» och det mera omtvistliga »ägt uppbara», samt sträcker sig åtskilligt vidare. I fråga om inkomst av tjänst motsvaras det av den jämväl brukliga termen »intjänats».

Det är spörsmålet om beskattningsåret i fråga om viss inkomst av tjänst, nämligen s. k. tantiem, som närmast synes hava föranlett motionen. Utskottet vill icke bestrida, att på sina håll uppfattningen härutinnan kan hava växlat. Prejudikat föreligger dock sedan flera år tillbaka. Genom Kungl. Maj:ts utslag den 6 maj 1910 på besvär av E. von Wolcker (referat nr 76 i Regeringsrättens årsbok, årg. 1910) har fastslagits, att tantiem skall anses i beskattningsavseende åtnjutet under det år det intjänats, även om det uppburits först under det följande året. Denna grundsats innebär, att tantiemet utan hänsyn till tidpunkten, då det får lyftas, skall deklareraras såsom inkomst under det år, på vars vinst för arbetsgivaren det är att beräkna. Förutsättning är dock enligt sakens natur, att det kan bestämmas till sitt belopp d. v. s. att dels beräkningsgrunden, t. ex. 10 procent, är fastställd och dels arbetsgivarens årsvinst är känd. Är detta ej klart vid deklarationstidens utgång, bör

i deklarationen anmärkas, att deklarat är tillförsäkrad ifrågavarande förmån, ehuru beloppet tillsvidare ej kan uppgivas. Någon skyldighet för skattskyldig att sedermera deklarerat tantiet förr än följande år torde icke föreligga. I många fall läser dock taxeringsmyndigheten före avslutandet av sitt arbete infordra uppgift, huruvida och till vilket belopp tantiet kan hava blivit bestämt, och är skattskyldig givetvis pliktig att då lämna begärd uppgift.

Vad nu är sagt om tantie gäller i tillämpliga delar också annan inkomst. Regeln är således i korthet den, att inkomst deklarerar så snart den är till sin grund klar och till beloppet bestämd, även om den skattskyldige icke dessförinnan »uppburit eller ägt uppbara» den.

I allmänhet läser väl berörda regel icke föranleda något missförstånd från deklarants eller taxeringsmyndighets sida. I den mån skattskyldig är pliktig föra handelsböcker eller eljest har ordnad bokföring, komma, där ej annat, såsom i fråga om jordbruk, är föreskrivet, enligt sakens natur bokslutets siffror att bliva grundläggande för deklarationen. Annorlunda kan det emellertid givetvis ställa sig i fråga om exempelvis inkomst av tjänst eller arbetsanställning, där det mera ligger i den skattskyldiges eget skön att bestämma tidpunkten för inkomstens besittningstagande. Särskilt i fall, sådana som motionären närmast haft i åtanke, tantie och därmed jämförliga inkomster av tjänst, torde nog förfaras olika från såväl deklarants som taxeringsmyndighets sida. Det har ovan antytts, hurusom taxeringsmyndighet i vissa fall, där den genom deklarants egen uppgift eller eljest fått kännedom om, att tantie eller dylikt åtnjutits, infordrat kompletterande uppgifter, efter det deklarationen avgivits. Detta förfaringssätt torde dock vara långt ifrån allmänt, främst beroende därpå, att de skattskyldiga icke i allmänhet torde anse det ingå i deklarationsplikten att i fråga om inkomst, som ej kan deklarerar till sitt exakta belopp, upplysa, att sådan inkomst åtnjutits. Tvivelaktigt är ock, huruvida taxeringsmyndighet på grund av nuvarande föreskrifter kan anses skyldig att under loppet av sitt arbete taga initiativ till fullständigande av deklaration i hithörande avseende.

Utskottet är så till vida ense med motionären, att något synes böra åtgöras till åstadkommande av ett enhetligt förfarande i förevarande avseende. I olikhet med motionären anser emellertid utskottet, att man härvid bör följa den riktning, det ovan citerade prejudikatet utvisar. Med den snävare begränsning av deklarationsplikten, motionären åsyftar, riskerar man, att till exempel ett tantie, som icke deklarerar samma år som arbetsgivarens vinst, kan bliva bortglömt. För övrigt är det för närvarande av särskild vikt, att taxeringen ej upp-

skjutes. De olika provisoriska skatter, krigskonjunkturskatten och andra, som redan finnas eller ifrågasatts till införande, äro i regel byggda på den normala taxeringen. Uppskjutes således taxeringen av viss inkomst, kan det inträffa, att densamma därigenom undgår den provisoriska skatten. För övrigt gäller ju såsom en allmän grundsats, att från inkomstens förvärvande till skattens uttagande, med hänsyn till risken av mellankommande insolvens hos den skattskyldige, icke bör förflyta längre tid än nödvändigt är.

Motionären har ansett sitt ändamål kräva ändring i själva skattelagarna och låtit ändringen omfatta alla slag av inkomst. Vad utskottet vill vinna, synes kunna nås med bibehållande av lagtextens terminologi oförändrad. De behövliga föreskrifterna torde lämpligen få formen av en autoritativ tolkning av gällande lag och lämnas i deklara-tionsformulären samt i de särskilda föreskrifterna till ledning vid taxeringen. Då vidare, såsom ovan framhållits, de avsedda olägenheterna egentligen förekomma blott ifråga om inkomst av tjänst eller arbetsanställning, synes det icke vara behövt eller ens på något sätt motiverat att indraga även andra inkomstslag under de nya föreskrifterna.

Under hänvisning till det ovanstående får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av herr Hedenlunds förevarande motion, I: 74, om ändrad lydelse av 2 § 1 mom. förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, besluta:

1) att i anvisningarna för deklara-tionsblanketternas ifyllande, med hänvisning från formulärens rubrik »Särskilda upplysningar», skall såsom punkt 32 i formulär nr 1 A och punkt 16 i formulär nr 1 B intagas följande föreskrift:

Kan åtnjuten inkomst, som skall deklarerar under C I, ej vid tiden för deklara-tions avlämnande till be-loppet angivas, skall upplysning lämnas, att sådan inkomst åtnjutits. Detta bör ske under rubriken »Särskilda upplysningar»; samt

2) att i de särskilda anvisningarna till ledning vid bevillningstaxeringen, efter andra stycket i 7 §, samt i de särskilda anvisningarna till ledning vid

taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt, sist i avdelning 2:o, skall intagas denna föreskrift:

Har någon under det nästföregående året åtnjutit inkomst, som vid tiden för deklara- tions av- lämnande ej kan till beloppet angivas (t. ex. i vissa fall tantiem), skall han i deklara- tionen upplysa, att han åtnjutit sådan inkomst, och skall det åligga taxeringsmyndighet att före avslutandet av sitt arbete från den skattskyldige eller arbetsgivaren infordra uppgift, huruvida och till vilket belopp samma inkomst sedermera kunnat bliva bestämd. Vinnes upplysning härutinnan, skall inkomsten taxeras.

Stockholm den 14 maj 1917.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Reservation:

av herrar *K. G. Karlsson, Lyckholm, Antonsson, frih. Fleming, Knaust, Forssman, von Hofsten* och *Lithander*, vilka anfört:

Vi vilja icke bestrida riktigheten i och för sig av de slutsatser, utskottet dragit av det citerade prejudikatet från 1910. Enligt vår uppfattning innebär emellertid berörda prejudikat en avvikel- se från lagstiftarens mening vid tillkomsten av 1907 års bevillnings- och inkomstskatteförordningar. Det torde väl vara sant, att i motiven till berörda författningar icke lämnats någon direkt tolkning av uttrycket »åtnjutit», men i syftet med beskattningsårets omläggning måste anses hava ingått såsom det väsentliga att genom begränsning av deklara- tions- och skatteplikten till sådana inkomster, som föreligga klara och fullt exakta, vinna reda och enkelhet vid taxeringen.

Ett talande stöd för denna vår uppfattning är för övrigt att

hämta från 1908 års riksdagsförhandlingar. Enligt 14 § i 1907 års bevillningsförordning ålåg det uppgiftspliktig arbetsgivare att lämna uppgift å de av arbetspersonalen *under* nästföregående år *uppburna* löneförmåner. Genom proposition till 1908 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t den ändring, att sådan uppgift skulle omfatta de *för* det nästföregående året uppburna förmånerna. Kungl. Maj:t tolkade författningarna så, att beskattningens föremål skulle vara den inkomst, som *intjänats under* eller eljes *belöpte* på det år taxeringen avsåge, och ville bringa föreskrifterna om arbetsgivares uppgiftsskyldighet till överensstämmelse därmed.

Berörda förslag vann dock ej riksdagens godkännande. Bestämmelsen, att skattskyldig skulle taxeras för den inkomst han åtnjutit under det nästföregående året, avsåge »enligt riksdagens förmenande de inkomster, av vilka de skattskyldiga under samma år verkligen kommit i åtnjutande». Först därigenom kunde den skattskyldige tillförsäkras möjlighet att under alla förhållanden i sin inom behörig tid avgivna deklaration upptaga alla de inkomster, som skulle taxeras, en omständighet, som å sin sida satte taxeringsmyndighet i stånd att med största möjliga noggrannhet och utan allt för mycket användande av det för såväl myndigheter som skattskyldiga besvärliga anmaningsförfarandet fullgöra sitt uppdrag. Den enkelhet och klarhet i taxeringsförfarandet, som därigenom vunnes, måste alltså, ej minst för de skattskyldiga själva, hava ett så högt värde, att icke utan synnerligen vägande skäl en avvikelse därifrån, även om så endast undantagsvis skulle ske, kunde anses tillräddig.

Samtidigt vidtog riksdagen av eget initiativ de ändringar i 14 §, att i ett par fall, där uttrycket »*för* nästföregående år» kommit till användning, detta uttryck ersattes med »*under* nästföregående år».

Isamband med 1910 års skattereform fingo 14 paragrafens bestämmelser sin plats i 11 § förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, och upptogs därvid, för vinnande av likformighet i uttrycksättet med bevillnings- och skatteförordningarna, termen »åtnjutna» i stället för »uppburna», utan att därmed kan anses åsyftad någon som helst ändring i sak.

Nu är självfallet, att ifrågakomna prejudikat haft inflytande på praxis i motsatt riktning mot vad riksdagen, enligt det ovan sagda, avsett. Härav har följt en viss osäkerhet och olikformighet i tillämpningen, som icke bör få fortfara. Motionärens syfte att *åvägabr*inga enhetlighet i praxis synes därför vara synnerligen beaktansvärt, och

äro vi ense med honom däruti, att härför erforderliga åtgärder böra åsyfta en återgång till vad lagstiftaren avsett.

Det av motionären framlagda ändringsförslaget lider, såsom utskottet påpekat, av ofullständighet därutinnan, att ändring föreslagits på allenast en av de punkter i författningarna, där terminologien av samma skäl borde ändras.

Med hänsyn härtill ha vi icke inom utskottet kunnat yrka bifall till motionärens förslag oförändrat, i synnerhet som en omfattande granskning av författningarnas olika delar måste förutsättas för avlåtande av förslag i ämnet. Men då det är av vikt att ett enhetligt förfarande i överensstämmelse med riksdagens intentioner med 1907 års lagstiftning på detta område kommer till stånd, ha vi ansett att utskottet bort föreslå,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag i det syfte, vari herr Hedenlunds förevarande motion, I: 74, blivit väckt.